

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до виконання самостійної роботи та практичних занять
з навчальної дисципліни

«ПЛАНУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЙ»

*(для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
зі спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2024

Методичні рекомендації до виконання самостійної роботи та практичних занять з навчальної дисципліни «Планування та ефективне використання територій» (для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти зі спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. Е. С. Штерндок. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2024. – 14 с.

Укладач канд. техн. наук, доц. Е. С. Штерндок

Рецензент

Ю. Б. Радзінська, кандидат технічних наук, доцент кафедри земельного адміністрування та геоінформаційних систем Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою земельного адміністрування та геоінформаційних систем, протокол № 1 від 05.09.2022.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Практична робота № 1 Світовий досвід просторового планування та ефективного використання територій	5
Практична робота № 2 Аналіз узгодженості проєктних рішень	7
Завдання до самостійної роботи.....	9
Список використаних джерел.....	13

ВСТУП

Методичні рекомендації призначені для виконання практичних робіт та виконання самостійної роботи студентів зі спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій.

Кожна практична робота виконується здобувачем самостійно та містить завдання для виконання практичної частини.

Оформлені відповідно до вимог практичні роботи та їхні результати необхідно надати викладачу в електронному вигляді у WORD, PDF та додати файл виконання практичної частини завдання, виконаний у програмі відповідно до завдання цих методичних рекомендацій. Після здачі оформленої роботи студент отримує оцінку, яка відображає результати його роботи за всіма пунктами змісту практичної роботи. Крім цього методичні матеріали містять перелік питань для самостійного вивчення.

Студент не отримує остаточну оцінку та не допускається до складання заліку оцінку без виконаних практичних завдань відповідно до цих методичних рекомендацій.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 1

СВІТОВИЙ ДОСВІД ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЙ

Мета роботи: оволодіти навичками аналізу систем просторового планування у світі та визначити недоліки та переваги вітчизняного підходу.

Завдання

Знайти з використанням мережі «Інтернет» відкриті дані щодо просторового планування, (кадастру або зонінгу залежно від локальної специфіки) для мінімум трьох різних розвинених країн (або міст) у світі за власним вибором. Приклад: <https://www.nyc.gov/site/planning/index.page> – онлайн-портал зонінгу м. Нью-Йорк США.

Скласти порівняльну таблицю вітчизняної системи просторового планування та систем обраних країн, що містить такі показники:

- назва систем просторового планування;
- рівні підпорядкованості та особливості прийняття рішень щодо просторового планування;
- стисла характеристика відкритості та доступності даних з просторового планування;
- базова картографічна основа;
- взаємодія з кадастровими системами;
- кількість інформаційних шарів;
- рівень деталізації;
- атрибутивні дані;
- суб'єктивний рівень корисності з позиції стейкхолдерів: забудовників, органів державної влади та пересічних громадян;
- застосувати інші показники в разі доцільності.

У пояснювальній записці до практичної роботи № 1 зробити детальний опис виконаної роботи та оформити її відповідно до встановлених вимог. Готова оформлена робота здається у форматі pdf, за необхідності можна додати додатки.

Питання для самоконтролю

1. Які з розглянутих систем просторового планування та ефективного використання найбільше вам до вподоби, чому саме?
2. Визначте сильні риси вітчизняної системи просторового планування та ефективного використання порівняно із зарубіжними.
3. Визначте основні недоліки вітчизняної системи просторового планування та ефективного використання порівняно із зарубіжними.
4. Надайте рекомендації щодо першочергових змін у системі вітчизняного просторового планування, які доцільні на цьому етапі розвитку.

ПРАКТИЧНА РОБОТА № 2

АНАЛІЗ УЗГОДЖЕНОСТІ ПРОЄКТНИХ РІШЕНЬ

Завдання

Аналіз узгодженості наявних проєктних рішень містобудівної документації для м. Харкова з фактичним використанням сформованих земельних ділянок відповідно до даних Державного земельного кадастру (далі – ДЗК).

Алгоритм виконання

1. Використавши відкриті інформаційні джерела, знайти діючий на цей час план зонування м. Харкова (у випадку ускладнень звернутись за допомогою до викладача).

2. Обрати територію дослідження 4–6 кварталів частини міста за власним бажанням (бажано використовувати квартали, що мають різноманітні зони).

3. Використовуючи програмні продукти, зробити накладання відповідних частин з плану зонування та відкритих даних, що містять координати меж та цільове призначення відповідно до даних ДЗК.

4. Проаналізувати відповідність встановленого цільового призначення для земельних ділянок та виду використання території згідно з даними ДЗК.

5. Використовуючи класифікатор, визначити всі наявні невідповідності, дослідити шляхи її виникнення, розробити комплекс необхідних заходів та створити відповідні картограми для візуалізації.

У пояснювальній записці до практичної роботи № 2 зробити детальний опис виконаної роботи та оформити її відповідно до встановлених вимог. Готова оформлена робота здається у форматі pdf разом з прикріпленим файлом картограми.

Питання для самоконтролю

1. Що таке план зонування території? До якого виду містобудівної чи землевпорядної документації він належить?
2. Визначте переваги та недоліки проаналізованого плану зонування території м. Харкова.
3. Як встановлюється та змінюється цільове призначення земельних ділянок?
4. Як розробляються та вносяться зміни в план зонування території?

ЗАВДАННЯ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

У межах виконання самостійної роботи за змістовим модулем № 1 «Правове та інформаційно-аналітичне забезпечення планування територій» проробити завдання:

1. Завдання для самостійної роботи за темою № 1:

– історичні аспекти розвитку містобудування на території України;
– інтегрована система земельного адміністрування як передовий світовий досвід галузі.

Рекомендовані джерела:

1. Вечерський В. В. Гетьманські столиці України / В. В. Вечерський. – Київ : Наш час, 2008. – 320 с.

2. Land administration for sustainable development / Ian Williamson [et al.]. – Redlands, California : ESRI Press, 2010. – 506 p.

3. Шипулін В. Д. Перспектива земельного адміністрування / Володимир Дмитрович Шипулін // Землевпорядний вісник. – 2014. – № 5. – С. 35–39.

4. Шипулін В. Д. Система земельного адміністрування: основи сучасної теорії : навч. посіб. / В. Д. Шипулін. – Харків : Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 220 с.

2. Завдання для самостійної роботи за темою № 2:

– зарубіжний досвід просторового планування територій;
– повноваження у галузі просторового планування та встановлення використання територій;
– порядок замовлення та технічне завдання для виконання містобудівної документації.

Рекомендовані джерела:

1. Про регулювання містобудівної діяльності [Електрон. ресурс] : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI : станом на 14 верес. 2022 р. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>, вільний (дата звернення: 01.10.2022). – Назва з екрана.

2. Методичні рекомендації щодо розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальної громади та інших видів містобудівної документації на місцевому рівні / Н. С. Богачова [та ін.]. – Київ : ТОВ «УКРНПЦІВІЛЬБУД», Ін-т географії НАН України, 2021. – 230 с.

3. Кадастрові та реєстраційні системи країн світу : монографія / Харк. нац. аграр. ун-т. – Харків: ХНАУ, 2014. – 216 с.

4. Федорець О. В. Європейський досвід розроблення та впровадження ГІС в кадастрові системи / О. В. Федорець // Часопис картографії. – 2013. – Вип. 7. – С. 138–142.

3. Завдання для самостійної роботи за темою № 3:

- послідовність та етапність робіт із просторового планування;
- містобудівний кадастр в Україні.

Рекомендовані джерела:

1. Про містобудівний кадастр [Електрон. ресурс] : Постанова Каб. Міністрів України від 25.05.2011 № 559 : станом на 2 лип. 2021 р. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-2011-p#Text>, вільний (дата звернення: 12.01.2023). – Назва з екрана.

2. Методичні рекомендації щодо розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальної громади та інших видів містобудівної документації на місцевому рівні / Н. С. Богачова [та ін.]. – Київ : ТОВ «УКРНПЦІВІЛЬБУД», Ін-т географії НАН України, 2021. – 230 с.

4. Завдання для самостійної роботи за темою № 4:

- склад та особливості окремих видів документації;
- особливості погодження окремих видів містобудівної документації;

– території з особливим режимом використання та їхнє врахування під час просторового планування.

Рекомендовані джерела:

1. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. – [Електрон. ресурс]. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>, вільний (дата звернення: 01.10.2022). – Назва з екрана.

2. Про регулювання містобудівної діяльності [Електрон. ресурс] : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI : станом на 14 верес. 2022 р. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>, вільний (дата звернення: 01.10.2022). – Назва з екрана.

5. Завдання для самостійної роботи за темою № 5:

– розширити знання щодо застосування програмних засобів GIS для цілей просторового планування: ArcMap (лідер світового ринку платного ГІС забезпечення) та QGIS – лідер світового ринку безкоштовного ГІС забезпечення;

– проаналізувати відмінності зазначених програмних продуктів та можливості застосування при здійсненні просторового планування.

Рекомендовані джерела – офіційний інтернет-портал зазначених програмних продуктів, що доступні за посиланням:

1. Вільна географічна інформаційна система з відкритим кодом QGIS [Електрон. ресурс] // Welcome to the QGIS project!. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://www.qgis.org/ru/site/index.html> (дата звернення: 08.01.2024). – Назва з екрана.

2. Головна || Esri Ukraine [Електрон. ресурс] // Головна || Esri Ukraine. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://esri.ua/> (дата звернення: 08.01.2024). – Назва з екрана.

6. Завдання для самостійної роботи за темою № 6:

– особливості та можливості використання супутникових знімків як картографічної основи просторового планування;

– особливості електронної форми та вимоги до змісту документації із просторового планування;

– огляд найкращих практик та рішень щодо планування територій.

Рекомендовані джерела:

1. Дідик В. В. Планування міст : навч. посіб. / В. В. Дідик, А. П. Павлів. – Львів : Львівська політехніка, 2003. – 412 с.

2. Зубік А. І. ГІС в урбаністиці та просторовому плануванні : навч. посіб. / А. І. Зубік. – Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2021. – 580 с.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про регулювання містобудівної діяльності [Електрон. ресурс] : Закон України від 17.02.2011 № 3038-VI : станом на 14 верес. 2022 р. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>, вільний (дата звернення: 01.10.2022). – Назва з екрана.
2. Про затвердження Інструкції з топографічного знімання у масштабах 1:5000, 1:2000, 1:1000 та 1:500 (ГКНТА-2.04-02-98) [Електрон. ресурс] : Наказ Голов. упр. геодезії, картографії та кадастру при Кабінеті Міністрів України від 09.04.1998 № 56 : станом на 28 верес. 1999. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0393-98#Text>, вільний (дата звернення: 12.01.2023). – Назва з екрана.
3. Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації [Електрон. ресурс] : Постанова Каб. Міністрів України від 01.09.2021 р. № 926 : станом на 23 листоп. 2022 р. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/926-2021-п#Text>, вільний (дата звернення: 12.01.2023). – Назва з екрана.
4. Методичні рекомендації щодо розроблення комплексних планів просторового розвитку території територіальної громади та інших видів містобудівної документації на місцевому рівні / Н. С. Богачова [та ін.]. – Київ : ТОВ «УКРНПЦІВІЛЬБУД», Ін-т географії НАН України, 2021. – 230 с.
5. Про землеустрій [Електрон. ресурс] : Закон України від 22.05.2003 р. № 858-IV : станом на 31 берез. 2023 р. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>, вільний (дата звернення: 12.01.2023). – Назва з екрана.
6. Про містобудівний кадастр [Електрон. ресурс] : Постанова Каб. Міністрів України від 25.05.2011 р. № 559 : станом на 2 лип. 2021 р. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-2011-п#Text>, вільний (дата звернення: 12.01.2023). – Назва з екрана.

Електронне навчальне видання

Методичні рекомендації
до виконання самостійної роботи та практичних занять
з навчальної дисципліни

«ПЛАНУВАННЯ ТА ЕФЕКТИВНЕ ВИКОРИСТАННЯ ТЕРИТОРІЙ»

*(для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
зі спеціальності 193 – Геодезія та землеустрій)*

Укладач **ШТЕРНДОК** Ернест Сергійович

Відповідальний за випуск К. А. Мамонов
Редактор *О. В. Михаленко*
Комп'ютерне верстання *Е. С. Штерндок*

План 2022, поз. 25М

Підп. до друку 18.01.2024. Формат 60 × 84/16.
Ум. друк. арк. 0,8.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.